

Sygn. akt: I C 1144/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2015 r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Andrzej Antkiewicz
Protokolant:	st. sekr. sądowy Monika Kopczyńska

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2015 r. w Grudziądzu na rozprawie

sprawy z powództwa A. W.

przeciwko B. (...) Niestandaryzowanemu Sekurytyzacyjnemu Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu w G.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
3. przyznaje ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Grudziądzu na rzecz radcy prawnego M. C. kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem opłaty za zastępowanie powoda z urzędu plus należny podatek VAT.

Sygn. akt **I C 1144/15**

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 18 września 2015 r.

A. W. wniósł o pozbawienie wykonalności nakazu zapłaty z dnia 27 sierpnia 2010 r. wydanego w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy w Braniewie w sprawie I Nc 2078/10 oraz utrzymującego go w mocy wyroku tut. Sądu z dnia 14 września 2010 r. w sprawie I C-upr 20/11. Wskazał, że w opisanych sprawach B. (...) Niestandaryzowany S. Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w G. (dalej także: B. (...)) dochodził od niego roszczenia wynikającego z umowy zawartej przez powoda z (...) Bankiem S.A. z dnia 21 sierpnia 2001 r. Zarzucił, że w dniu 14 września 2011 r. na posiedzeniu Sądu Rejonowego w Grudziądzu w sprawie I C-upr 20/11 podniósł, iż spełnił świadczenie na rzecz pozwanego, ale zarzut ten nie został rozpoznany przez Sąd. Powód wskazał, że spłacił część zobowiązania na rzecz (...) Banku S.A., a resztę na rzecz B. (...) w toku postępowania windykacyjnego i przedsądowego, na dowód czego złożył dowody wpłat dokonywanych w latach 2001-2002 – na rzecz (...) Banku na kwotę 2.137,56 zł i 2007-2010 - na rzecz B. (...) na kwotę 939,50 zł. Jako podstawę powództwa powód wskazał art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., według którego dłużnik może żądać pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w oparciu o zarzut spełnienia świadczenia, jeżeli nie był on przedmiotem rozpoznania w sprawie sądowej, w której zapadło orzeczenie sądowe stanowiące tytuł egzekucyjny.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanego kosztów procesu. Wskazał, iż otrzymał informację od poprzedniego wierzyciela (...) Banku S.A., że powodowi udzielono pożyczki w kwocie 4.000 zł, a spłacił

on na rzecz banku kwotę 2.990,90 zł. Zaznaczył, że po dokonaniu cesji wierzytelności w dniu 2 grudnia 2008 r. strony procesu podpisały ugodę w sprawie spłaty zadłużenia. Przyznał, że z tytułu tej ugody powód dokonał 14 wpłat na łączną kwotę 989,50 zł. Dodał, że wszystkie wpłaty zostały dokonane przed dniem wniesienia pozwu do Sądu Rejonowego w Braniewie w sprawie I Nc 2078/10, tj. przed dniem 20 lipca 2010 r. i zostały uwzględnione przez Fundusz Inwestycyjny przy wniesieniu pozwu (k. 24-25v akt).

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

Na podstawie umowy z 21 sierpnia 2001 r. powód zaciągnął pożyczkę w (...) Banku S.A. II Oddział w G. w kwocie 4.000 zł. Pożyczka miała być spłacona wraz z odsetkami w 24 ratach miesięcznych po 208,02 zł.

Dowód: umowa pożyczki z harmonogramem spłat - k. 26-30 akt sprawy

Na poczet tego zadłużenia powód dokonał w okresie od 25 września 2001 r. do 14 marca 2003 r. 12 wpłat w różnych kwotach, na łączną sumę 2.990,90 zł (okoliczność przyznana przez pozwanego, a nadto dowody wpłat – k. 11-12 i 18 akt sprawy).

W dniu 9 czerwca 2006 r. (...) Bank S.A. dokonał cesji niespłaconej wierzytelności wobec powoda na rzecz B. (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W.. Na dzień cesji łączne zadłużenie powoda wobec Banku wynosiło 2.931,92 zł.

Dowód: umowa przelewu z załącznikiem – rozliczeniem wierzytelności na dzień cesji - k. 41-46 akt sprawy

W dniu 14 grudnia 2007 r. powód dokonał wpłaty na rzecz B. (...) w kwocie 50 zł, a w 2008 r. łącznie 370 zł (okoliczności przyznane przez pozwanego, a nadto dowody wpłat – k. 12-14, 16-17 i 19 akt sprawy).

W dniu 2 grudnia 2008 r. strony procesu podpisały ugodę w sprawie spłaty zadłużenia, na mocy której powód uznał wierzytelność wobec pozwanego w kwocie 5.313,99 zł i zobowiązał się do jej spłaty w 92 miesięcznych ratach: od pierwszej do 91 po 57,76 zł, a ostatnia rata w kwocie 57,83 zł.

Dowód: ugoda z 2.12.2008 r. - k. 39-40 akt sprawy

Z tytułu tej ugody powód dokonał 7 wpłat na łączną kwotę 569,50 zł. Wszystkie wpłaty zostały dokonane przed dniem wniesienia pozwu do Sądu Rejonowego w Braniewie w sprawie I Nc 2078/10. W pozwie B. (...) żądał na podstawie wymienionej ugody zapłaty kwoty 3.681,76 zł wraz z umownymi odsetkami.

Dowody: dowody wpłat - k. 11, 13-15, 17 i 19 akt sprawy

pozew w sprawie I Nc 2078/10 - k. 2-5 tych akt

Nakazem zapłaty z dnia 27 sierpnia 2010 r. wydanym w postępowaniu nakazowym Sąd Rejonowy w Braniewie uwzględnił żądanie pozwu w całości.

Dowód: nakaz zapłaty - k. 15 akt I Nc 2078/10

W zarzutach od tego nakazu A. W. podniósł m.in. zarzut spełnienia świadczenia (k. 19-20v akt I Nc 2078/10).

Następnie taki sam zarzut powód podniósł na dwóch terminach rozprawy przed Sądem Rejonowym w Grudziądzu w sprawie I C-upr 20/11 – po przekazaniu mu sprawy do rozpoznania według właściwości przez Sąd Rejonowy w Braniewie (k. 54 i 88 tych akt).

Na wniosek pełnomocnika A. W. zgłoszonego na rozprawie w dniu 6 lipca 2011 r. Sąd zobowiązał pełnomocnika B. (...) do przedłożenia dokumentacji księgowej i historii spłat dotyczących zadłużenia objętego pozvem celem ustalenia, czy zobowiązanie zostało uregulowane (k. 64 akt I C-upr 20/11).

Wykonując to zobowiązanie pełnomocnik B. (...) złożył w dniu 3 sierpnia 2011 r. pismo procesowe, w którym przedstawił rozliczenie wierzytelności i przyznał dokonanie 12 wpłat na rzecz (...) Banku S.A. na kwotę 2.990,90 zł oraz 14 wpłat na rzecz B. (...) na kwotę 989,50 zł. Przedłożył też odpisy: umowy pożyczki z 21 sierpnia 2001 r. z harmonogramem spłat, umowy przelewu z 9 czerwca 2006 r. i ugody z 2 grudnia 2008 r.

Dowody: pismo B. (...) z 29 lipca 2011 r. z załącznikami - k. 66-84 akt I C-upr 20/11

Po przesłuchaniu A. W. w charakterze strony, podczas którego zeznał o całkowitej spłacie pożyczki na rzecz (...) Banku S.A. przed podpisaniem ugody z B. (...), wyrokiem z dnia 14 września 2011 r. tutejszy Sąd utrzymał w mocy nakaz zapłaty Sądu Rejonowego w Braniewie z dnia 27 sierpnia 2010 r. w sprawie I Nc 2078/10.

Dowody: protokół rozprawy z 14 września 2011 r. i wyrok z tego dnia w sprawie I C-upr 20/11 - k. 88-89 tych akt

Wyrok ten nie został zaskarżony i uprawomocnił się 6 października 2011 r. (k. 92 akt I C-upr 20/11).

Postanowieniem z 9 grudnia 2011 r. Sąd Rejonowy w Grudziądzu nadał klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty utrzymanemu w mocy wyrokiem z 14 września 2011 r.

Dowód: postanowienie z 9.12.2011 r. - k. 99 akt I C-upr 20/11

Na podstawie wymienionego tytułu wykonawczego Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Grudziądzu M. B. prowadził postępowanie egzekucyjne przeciwko A. W. w sprawie Km 109/15. Postanowieniem z dnia 3 września 2015 r. postępowanie egzekucyjne zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

Dowody: wniosek egzekucyjny, tytuł wykonawczy i postanowienie o umorzeniu postępowania - k. 1, wewnętrzna strona okładki i k. 69 akt Km 109/15

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu jako bezzasadne.

Zgodnie z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. w sprawie o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego można powoływać się co do zasady na zdarzenia, które nastąpiły po powstaniu tytułu egzekucyjnego bądź po zamknięciu rozprawy – gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, a prowadzące do wygaśnięcia zobowiązania lub wskutek których zobowiązanie to nie może być egzekwowane. Wyjątkowo powództwo takie można oprzeć także na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie, w której wydano tytuł egzekucyjny.

Cytowany przepis wprowadza prekluzję co do zdarzeń zaszłych przed zamknięciem rozprawy. Powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego stanowi jedną z form merytorycznej obrony dłużnika przed egzekucją, ale nie służy ponownemu merytorycznemu rozpoznaniu sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem. Dlatego podstawą powództwa opozycyjnego z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. mogą być jedynie takie zarzuty, których powołanie nie było możliwe w postępowaniu, w którym doszło do wydania tytułu egzekucyjnego (tak np. Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 18 grudnia 2012 r., I ACa 1215/12, L. i Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z 27 września 2013 r. w sprawie I ACa 473/13, LEX nr 1383499). Przeciwności możliwości ponownego analizowania okoliczności, podlegających zbadaniu w postępowaniu rozpoznawczym, przemawia także fakt, iż orzeczenie sądowe, które stanowi podstawę tytułu wykonawczego korzysta z powagi rzeczy osądzonej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 1999 r., II CKN 475/98, L.). Powództwo przeciwegzekucyjne nie może zatem zmierzać do wzruszenia prawomocnego rozstrzygnięcia sądu stanowiącego tytuł egzekucyjny. W trybie powództwa przeciwegzekucyjnego nie można więc badać słuszności wyroku sądowego, na podstawie którego toczy się przeciwko stronie egzekucja (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 2 listopada 2011 r., I ACa 843/11, LEX nr 1133348).

W sytuacji, w której dłużnik w drodze powództwa opozycyjnego domaga się pozbawienia wykonalności orzeczenia sądowego (nakazu zapłaty), może on podnosić jedynie zarzuty oparte na zdarzeniach, które miały miejsce po

zamknięciu rozprawy lub uprawomocnieniu się nakazu zapłaty. Tym samym wykluczone jest ponowne podnoszenie zarzutów, które były przedmiotem rozpoznania przez sąd w trakcie wyrokowania, a także tych, które strona mogła do tego czasu - przy zachowaniu należytej staranności – podnieść (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 lutego 2013 r. w sprawie V ACa 54/13, LEX nr 1353709).

W uchwale z dnia 23 maja 2012 r. w sprawie III CZP 16/12 (OSNC 2012, nr 11, poz. 129) Sąd Najwyższy stwierdził, że oparcie powództwa przeciwegzekucyjnego na zarzucie spełnienia świadczenia (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.) jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy zarzut ten - ze względu na ustanowiony ustawą zakaz - nie mógł być rozpoznany w sprawie, w której wydano tytuł egzekucyjny. W uzasadnieniu uchwały wskazano, że w wyniku licznych zmian ustawowych dostosowujących postępowanie cywilne do wymagań współczesności w kodeksie postępowania cywilnego pojawiły się przepisy uniemożliwiające pozwanemu wykazanie w toku sprawy faktu wygaśnięcia zobowiązania będącego przedmiotem roszczenia powoda. De lege lata chodzi o dyktowany postulatem wzmoczenia szybkości i skuteczności postępowania w niektórych rodzajach spraw zakaz korzystania z zarzutu potrącenia w okolicznościach przewidzianych w art. 493 § 3 lub art. 505⁴ § 2 k.p.c., dokonanego przed zamknięciem rozprawy, albo o sytuację wspólnika spółki jawnej, przeciwko któremu nadano klauzulę wykonalności na podstawie art. 778¹ k.p.c., jeżeli swoje zarzuty osobiste przeciwko wierzycielowi spółki (art. 35 k.s.h.) opiera na zdarzeniach sprzed zamknięcia rozprawy. Sąd Najwyższy zastrzegł, że zarzut spełnienia świadczenia, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. należy rozumieć szeroko, jako każdy zarzut wskazujący na wygaśnięcie obowiązku stwierdzonego w tytule wykonawczym, jeżeli z powodu ustawowych ograniczeń kognitywnych nie mógł być rozpoznany i uwzględniony w orzeczeniu stanowiącym tytuł egzekucyjny, mimo iż dotyczy zdarzeń sprzed zamknięcia rozprawy. Wykładnię tę dodatkowo uzasadnia pogląd, że umorzenie długu przez potrącenie traktowane jest w doktrynie jako jego spełnienie; potrącenie jako sposób wygaszenia stosunku zobowiązaniowego uznaje się za równoważny ze spełnieniem świadczenia (zapłatą). W ocenie Sądu Najwyższego ustawowy zakaz wykazywania w postępowaniu rozpoznawczym faktu wygaśnięcia zobowiązania - mogący w niektórych wypadkach prowadzić do wydania orzeczenia sprzecznego ze stanem faktycznym oraz z prawem materialnym - musiał znaleźć odniesienie do odpowiedniego narzędzia procesowego likwidującego jego negatywne skutki. Narzędziem tym jest właśnie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. w obecnym brzmieniu.

Mając to na uwadze Sąd Najwyższy w uchwale z 23 maja 2012 r. skonkludował, że nie można podzielić niektórych wniosków zawartych w uchwale tegoż Sądu z dnia 21 lipca 2010 roku, III CZP 47/10, a w szczególności tych, które w opozycji do innych użytych w tej uchwale argumentów wskazują, że podstawą powództwa opozycyjnego przewidzianego w art. 840 § 1 pkt 2 in fine k.p.c. może być zarzut spełnienia świadczenia, jeżeli został zgłoszony w czasie postępowania rozpoznawczego przez pozwanego, lecz nie rozpoznano go albo w wyniku przeoczenia, albo na skutek prekluzji procesowej. Sąd Najwyższy podkreślił, że przeoczenia i błędy sądu podlegają naprawie w postępowaniu odwoławczym lub kasacyjnym, a prekluzja procesowa ma charakter bezwzględny, nie może więc być „korygowana” w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego.

Sąd orzekający w tej sprawie podziela tę konkluzję, znajdującą obecnie poparcie w orzecznictwie sądów powszechnych. Dla przykładu Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 18 grudnia 2012 r. w sprawie I ACa 1215/12 (LEX nr 1259687) stwierdził, że podstawą powództwa opozycyjnego z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. mogą być jedynie takie zarzuty, których powołanie nie było możliwe w postępowaniu, w którym doszło do wydania tytułu egzekucyjnego.

Z kolei Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 20 marca 2013 r., I ACa 44/13 (LEX nr 1362993) wskazał, że wyłącznie językowa wykładnia art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., skupiająca się na spostrzeżeniu, iż w końcowym fragmencie tego przepisu nie użyto jakiegokolwiek obostrzenia semantycznego, nie może być uznana za wystarczającą, gdyż jej wyniki podważają podstawowe zasady procesu cywilnego. Uznanie, że przepis ten umożliwia korektę wyników przeprowadzonego postępowania rozpoznawczego z powołaniem się na niezgłoszony lub pominięty w tym postępowaniu (prawidłowo lub błędnie) zarzut spełnienia świadczenia, burzyłoby konstrukcję powództwa opozycyjnego i godziłoby w fundamentalne wartości procesowe w postaci prawomocności materialnej orzeczeń co do istoty sprawy oraz ich powagi rzeczy osądzonej. Byłoby to również premiowaniem strony niedbałej, która nie strzeże swoich interesów i nie korzysta z praw przysługujących jej w czasie postępowania rozpoznawczego (por. np. art. 217

§ 1 k.p.c.), nie wyłączając prawa do wnoszenia środków odwoławczych lub innych środków zaskarżenia. Prekluzja procesowa ma charakter bezwzględny i nie może więc być „korygowana” w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego. Zatem oparcie powództwa przeciwegzekucyjnego na zarzucie spełnienia świadczenia (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.) jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy zarzut ten - ze względu na ustanowiony ustawą zakaz - nie mógł być rozpoznany w sprawie, w której wydano tytuł egzekucyjny.

W ustalonych okolicznościach sprawy nie ulega wątpliwości, że tut. Sąd w sprawie o sygn. akt I C-upr 20/11 rozpatrywał już zarzut powoda spełnienia świadczenia, ponowiony w aktualnie rozpoznawanej sprawie. Powoływanie się na ten zarzut drugi raz w powództwie przeciwegzekucyjnym jest niedopuszczalne. Z tego względu należało uznać, że powództwo nie znajduje uzasadnienia i jako takie oddalić.

O kosztach procesu między stronami orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. oraz § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 490).

O kosztach zastępstwa prawnego pełnomocnika powoda ustanowionego z urzędu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., art. 22³ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r. poz. 507 ze zm.) w zw. z § 2 ust. 1-3 i § 6 pkt 3 wyżej wymienionego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.